

Po volitvah v ZDA

Zmagala je generalova popularnost

Nikdar v zgodovini Združenih držav ameriških se ni udeležilo volitev toliko upravičencev kot letosnjega 5. novembra ob izvolitvi republiškega kandidata Eisenhowerja. Po doseganjih podatkih je dobil triinštideset milijonov glasov, njegov demokratski tekmeč Adlai Stevenson pa šestindvajset milijonov, kar tudi pomeni veliki uspeh, saj je več volivcev izkazalo zaupanje doslej le Franklinu Rooseveltu.

Ameriških predsednikov ne volijo ne posredno. V vsak državi izvolijo prav toliko tako imenovanih volinikov, kolikor imajo svojih zastopnikov v predstavniki zbornici in v senatu ameriškega konгрesa. Sele ti voliniki potem izvolijo predsednika. Dejansko pa je predsednik izvoljen že takrat, ko na volitvah zmagajo voliniki njegove stranke. Tako že danes zatrdno vemo, da je na letosnjih volitvah zmagal Dwight D. Eisenhower in da se bo 20. januarja prihodnjega leta vsebil v Belo hišo, rezidenco vsakokratnega predsednika ZDA.

Ves svetovni tisk poudarja, da »Ajkova« zmaga ni toliko zmaga republikanske stranke, kot pa velike popularnosti sposobnega vojaškega poveljnika, saj so mesta v Kongresu domala izmenjena. Menijo, da je izid odločil tisti del prebivalstva, ki se v zadnjem tednu pred volitvami ni bil opredeljen. Da, za Eisenhowera se je odločil še celo velik del volivcev, ki so sicer bolj naklonjeni demokratski stranki in ki so za nižje funkcionarji volili — demokrate. Nesporočeno je, da niti vse prednosti demokratskega političnega programa, niti sama oseba precej neznanega doseganja guvernerja države Illinois Stevensona, ki naj bi bil pogodu najširšim krogom demokratskih simpatizerjev, nista bili kos ogromnemu ugledu, ki ga uživa predstojnik general.

V teki volilnega agitiranja so bile vse napovedi dvomljive. Uspehl je izgledati večji zdaj enemu, zdaj drugemu taboru, kakršna je pač bila njuna takтика. Obsta imela svoje težkoče. Ko je Stevenson izjavil, da si bo prizadeval razširiti državljanstvo pravice Crneve, je usmeril k republikancem simpatije protičrnsko razpoloženju meščanstva in veleposelnikov ameriške Jug. Ko je rekel, da bi kot predsednik postavil vse podmoriske izvire nahte ob obalah Tekssasa, Lutiziane in Kalifornije pod zvezno sodno pristojnost, je proti sebi sprožil gonjo zahtevrivelnih industrijev, znane pod imenom »upor Tekssasa«. In ko se je Eisenhower zavzel za republikanskega kandidata za podpredsednika Nixon, ki so ga bili obdelali, da sprejemata podkupnine od finančnih krogov, to gotovo ni pomnilo točke v njegovo korist. Obljube sindikalnih vodstev, da bodo podpirala Stewensona so bile zelo variabilne, saj je znamo, da ameriški delavci sledijo svojim vodstvom le v izključno strokovnih zadevah.

Republikanska in demokratska stranka že dolgo nista več tisto, kar sta bili v času svojega nastanka, — prva predstavnika liberalnega industrijskega meščanstva, slednja nazadnjških veleposelnikov. Destravno je njim sestav politično zelo pester in težko določljivo njuančno ideologij, bi skoro lahko dejali, da sta zamenjali vlogo: Dočim republikanci varujejo ameriški način življenja in »svobodo podjetnosti«, so demokrati precej umerjeni poborniki razmeroma napredne težnje vmeševanja države v gospodarstvo.

Vse to in se marsikaj drugega je imel ameriški volivec pred očmi na dan volitv. Spomnil se je velikih škandalov, ko so leta 1923. odkrili korupcijo republikanskega predsednika Hardinga, spomnil se je že naravnost legendarni nesposobnosti republikanca Hooverja in energičnih ter uspešnih ukrepov demokrata Roosevelta ob usodni gospodarski krizi leta 1930. Reakcionarna gonja ga je svarila pred demokrati, ki so baje preveč naklonjeni socializmu, levica pa ga opozarjala na fašistične pojave. V

tej zmedri se povprečni Amerikanec ni kaj prida značel, pa se je zatekel k svojemu »Ajkovi« in s tem sprožil vrsto novih problemov in ugibanj, ki danes vznemirajo svet:

KAKSNA BO NOVA POLITIKA?

Zdi se, da demokrati niso mislili posem resno, ko so se pred tednom napadli generala, da je postal nosilec novega ameriškega fašizma. Tako potem, ko so bili znani rezultati volitev, sta mu Truman in Stevenson čestitali in zažela božje pomoči. Tudi Eisenhowerega strahovitega gremanja nad doseganjem Trumanovo politiko menda ni izvolijo predsednika. Dejansko pa je predsednik izvoljen že takrat, ko na volitvah zmagajo voliniki njegove stranke. Tako že danes zatrdno vemo, da je na letosnjih volitvah zmagal Dwight D. Eisenhower in da se bo 20. januarja prihodnjega leta vsebil v Belo hišo, rezidenco vsakokratnega predsednika ZDA.

Nagradna anketa Gorenjskega glasa

Z nadaljno demokratizacijo vsega našega družbenega življenja dobiva tudi tisk v naši domovini važnejšo vlogo kot tribuna socialističnega javnega mnenja. Ni golo naključje, da so se v zadnjem času časopisi pomnožili in pridobili na kakovost in pestrosti.

Tudi »Gorenjski glas« namerava povzeti svoj obseg. Prizadeva si, čim širše in globlje zajemati vprašanja gospodarskega, političnega in kulturnega razvoja Gorenjske, čim pestreje obravnavati živilske probleme ujetnih delovnih ljudi, njih napore in uspehe, potrebe in stremljenja. V prihodnje bo posvečati več pozornosti našemu kulturnemu živiljenju, pribolj komentarje, strokovne nasvete, fejtone in podobne, prikaze iz živiljenja v inozemstvu in drobne zanimivosti iz vsega sveta. Se nadalje želi vsestransko in točno obvezati javnost o dogodkih, odkrivate skodeljive in se boriti proti negativnim pojavom in vplivom.

Razumljivo je, da list — niti v vsebinskem niti v gmočnem pogledu — ne bo kos svojim nalogam nesla svobodne besede vsega delovnega ljudstva, če ne bo deležen vsestranske pomoči in razumevanja prebivalstva.

ŠAH in SPORT

NA CAST VI. KONGRESA KPJ
je Šahovsko društvo Kranj organiziralo in izvedlo naslednje šahovske prireditve:

26. X. 1952: Dvoboj med obrtniki in SD Kranj na 15 deskah. Rezultat: 9½ : 5½ za SD Kranj. — Iste dne je odigral tov. Janškovec simultanko s pionirji. Od 14 parjev je Janškovec dve partiji izgubil in 2 remiziral.

27. X. 1952: Mladinski moštveni turnir. Nastopilo je 8 moštov po 4 igralcev, skupno 32 igralec. 1. mesto si je osvojila I. gimnazija, 2. mesto Tovarna »Iskra«.

28. X. 1952: Mladinski brzoturnir posameznikov, katerega se je udeležilo 28 igralec. Zmagovalec turnirja je Sicher. 2. in 3. mesto si delita Dokl in Bergant.

29. X. 1952: Dvoboj med ekipo JLA in SD Kranj na 21 deskah. Rezultat je 15:6 za SD Kranj.

30. X. 1952: Simultanka na Golniku. Igral je tov. Pogačnik proti 28 udeležencem. Rezultat: 10½ : 8½ za tov. Pogačnika. — Simultanka v Tržiču. Igral je tov. Misjak proti 13 udeležencem. Rezultat: 8:5 za tov. Misjaka.

31. X. 1952: Handicap match. Igral je tov. Pogačnik proti 3 tretjekategorikal. Rezultat 3½ : 3½. — Iste dne sta bila odigrani dve simultanki in sicer: Tov. Fajon Bogdan je igral v Dupljah proti

uredništvo je že z raznih strani prejelo nasvete za izboljšanje lista in se odločilo, da list preuredi in poveča, spremeni naslov in uvede nekaj novih rubrik. Ker pa je mnenja, da bodo vse te spremembe koristne le, če se čujejo in upošteva mnenje širokega kroga bralcev, razpisuje nagradno anketo in načrtovalci, da odgovore na naslednja vprašanja:

- Kakšen naslov predlagate za novi list?
- Kako ste zadovoljni z dosedanjim listom in kaj vam v njem ni všeč?
- Kakšne spremembe v listu predlagate?
- Ali naj list v prihodnje izhaja dvakrat tedensko ali raje enkrat in zato v večjem obsegu?
- Ali namenirate v prihodnje z nami sodelovati in o čem mislite dopisovati?

Prosimo, da odgovore pošljate v uredništvo najkasneje do prvega decembra. Posebna ocenjevalna komisija bo odgovore pregledala in dodelila prvo nagrado v znesku 500 dinarjev, ter dvajset lepih knjižnih nagrad. Dobre odgovore in koristne predloge bomo poleg tega še objavili v listu.

Uredništvo

Križem križem na Gorenjskem

PARTIZNSKA VAS DRAŽGOSE JE DOBILA TELEFON

Nobena vas na Gorenjskem ni bila med vojno tako prizadeta kot Dražgoše. Po zaslugu vaščanov samih je obnovljeno priljeno napredovala. Sicer so vaščani najprej hoteli obnavljati in graditi vsak zase, nato pa so se oklenili svoje Kmetijske zadruge in s skupnimi močmi dosegli lepe uspehe. V letosnjem letu so se izven načrta priključili vas k telefonu.

Pred temi tedni so vaščani sklenili, da napeljejo v počastitev VI. kongresa v svojo vas telefon. Izdelali so predračun, ki je pokazal, da bodo stroški znašali 750.000 din. Pri ponovnem pogovoru so Dražgošani sklenili, da bodo napravili vsa težkaša dela sami, poštni sindikat iz Kranja, Škofje Loke in Železnički načrtovalci pa so pošljili svoje Kmetijske zadruge in s skupnimi močmi dosegli lepe uspehe. V letosnjem letu so se izven načrta priključili vas k telefonu.

C. M.

V TREBIJI BO ZRASEL ZADRŽUNI DOM

Dolgo so se pripravljali zgraditi potreben zadržuni dom. Končno so pretekli teden zapeljali krampi ob glavnem cesti Žiriško Loka. Zeljevači se bodo uresničile.

Po osovoboditvi so najprej uredili in obnovili šolsko poslopje, medtem pa že pripravili material za zadržuni dom. Dosej so pripravili 80 tisoč zidov, 17 tisoč kilogramov cementa, 100 kubičnih metrov peska, 30 kubičnih metrov lesa itd. in napravili blizu tisoč prostovoljnih delovnih ur. Vrednost opravljenega dela dosegla je milijonsko vrednost. Največ požrtvovanosti so pokazali komunisti, saj imajo nekateri že okoli dvesto letovnih ur.

V začetku so seveda nekateri nezaupljivo gledali na njihovo delo in živomili v uspehu, sedaj se pa kar po 30 ljudem izbere ob večernih urah in navdušeno tekmuje.

U. J.

Glas naših bralcev

NEKAJ VEC UKUSA IN DOBRE VOLJE

Izdobena okna »Splošne trgovine« v Kamniku dobivajo iz dneva v dan dostojnje lice. Poslovodja trgovskega lokalja št. 4 tov. Drago Ne.

V nedeljo dne 16. t. m. se bo odigral ob 8.30 uri včutrat v stranski dvorani sindikalnega doma Šahovški dvoboj med šahisti okraja Kamnik in šahisti okraja Kranj na 40 deskah.

Vse šahiste obveščamo, da je udeležba obvezna, in da se naj javijo že ob 8. uri včutrat, ker bodo prejeli tudi navodila glede nadaljnega delovanja Šahovskega društva Kranj.

Odbor.

SLOVENSKA LIGA: »KOROTAN« : »GREGORCIČ 1 : 1 (0 : 0)

SD GUMAR (Kranj) : SD LJUBELJ (Tržič) 0 : 7 (0 : 5)

NAMIZNOTENISKI TROBOJ V TRŽICU

Ekipa Predilnica, Pohištva in tovarne koš in sprrov so odigrala v Tržiču troboj v namiznem tenisu. Po požrtvovanju igri ima vsaka ekipa po 5 točk. Med posamezniki so bili boljši igralci BPT in Pohištva, v igri dvojic pa igralci tovarne koš in sprrov.

ZANIMIVOSTI tu in tam

Znani znanstvenik na področju nuklearne fizike dr. George Schwelzner trdi, da bo proizvodnja elektrike iz atomske energije 175 krat cenejša od pridobivanja električne energije z uporabo premoga. Lahko si zamislimo ogromno revolucijo, ki bi nastopila v razvoju proizvodnih sil, če bi prisko do takega izkorisčanja atomske energije v milijonodobne namene. Upravičeno se sprašujemo, ali bi bil kapitalizem kos takemu preveratu.

*

Kakšni so Amerikanci. Dan pred predsedniškimi volitvami v Združenih državah Amerike je kandidat Eisenhowerju, ko se je ravno mudil na ulici, padla na glavo stenska ura skozi neko okno. Nemadoma je to postal najaktualnejši dogodek dneva. Ko se je naslednji dan žrtve tega »naključja« znašla na volišču brez klobuka, so še isto uro vse ameriške radiodifuzne mreže poročale, da na glavi ni bilo nobene oteklince. Pravijo, da take stvari pri njih prinašajo velik prougadan uspeh.

*

Poziv na dvoboj v 20. stoletju. Italijanski polkovnik v pokolu Guiseppe Faletti je brzjavno pozval na dvoboj ameriške novinarja Jamesa O'Donnella radi »zalitve« italijanske armade. Ameriški dopisnik je v časopisu »Saturday Evening Post« pričel članek v katerem pravi, da bi bilo prav veeno, če bi Italija imela obrambo iz makaronov. Sicher pa je znan, pravi O'Donnell, da je italijanska vojska povzročila svojim zaveznikom več jeze kot sovražnikom. Tu-

di Italijanskim oficirjem v poveljstvu Atlantskega pakta ni prizanesel. Pravi, da jim je poverjena zelo važna funkcija; stražijo prostore obložene z belimi in modrimi ploščicami, ki jih krasijo napis »Za dame — za gospode«.

*

Oče mi je rekel...

Smejemo se, če slišimo kaj takega. Smejemo se, ker je zabavno, in pozabljivo. Pa vendar je žalostno in sill k premejanju: Ali je mogoče, da so pri nas še ljudje tako daleč za časom in razmerami?

Zgodilo pa se je takole:

Đeček zbiral znake. Z njimi ima veliko veselje. Ve, kako jih je treba varovati, urejati in hraniti. Spoznava razne države, ve, katera znakma je vrednost, katera ne, — postaja že prav strokovnjak. Celo v družbi odraslih filatelistov zahaja in z njimi zamenjuje znamke.

Pa je zadnjši spet prišel k njim in pri zamenjevanju v zadregi priznal, da mu je ostal samo še maščeval del blvžega zaklada. Oče mu je bil vzel vse ostalo.

»Oče je rekel, naj zbiram samo kralje,« je izječjal skozi solze.

Ali se nekateri prav ničesar niso načuli v preteklih desetih letih?

Ali si že poravnal narcčino za »Gorenjski glas«

NEKULTURNOST!

Prisostvoval sem zborovanju Kranjčanov ki so ga imeli ob prihodu delegatov s VI. Kongresom.

Ljudstvo se je zbral na stežaji, da vidi razmetane zabele v velikem lokalju, izložbe v nasprotnem stanju, da je človeka kar sram, še slabši je portal. Kosi razjedene pločevine milo pršijo, naj bodo pohlevni in ne smetiš, skozi križevje ljudstva k demonstriranju.

NI VSEENO...

Kranj je res lepo mestno, če ga gledaš kar tako na splošno. Če si malo bolj radoveden, pa vidis marsikaj, kar ne daje najlepše slike. In kaj je to?

—

Toplo jesensko sonce sije. Grem po Titovem trgu. Nehote mi sine pogled na levo, kjer so v izložbi čevljii firme »Kombinat«. Toda čudno! Na plahiti pa na vse grlo vplijeta pokojna »Lo-

P-1

Z JAVORNIKA

V Kranju so nedavno imeli uspelo razstavo, ki jo je priredilo društvo rejeci malih živali. Ta razstava je dala pobudo za ustavljavanje slišnih društev tudi drugod po gorenjskem kotu. Tudi na Javorniku bodo v kratkem sklicali ustavnostni skup.

Vzrej kuncev in drugih malih živali posvečajo v evropskih deželah precejšnjo pozornost. Zlasti med prvo in drugo svetovno vojno so organizirali vrsto lepih mednarodnih razstav kuncov, kjer je vidno mesto zavzetih tudi Jugoslavija. Upamo, da bodo naši reje kralja nadoknadi tisto, kar so iz razumljivih vzrokov zamudili v prvih letih po vojni.

*

TEDENSKA KRONIKA

Zdravniška služba

Od 15. do 22. novembra ima nedeljsko in nočno zdravniško službo pri okrajnem Svetu za zdravstvo dr. Ivan Vidmar, tel. 218 — Kranj. Pojaska pot (blvžna »Obutev«). Obisk na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

Dežurna zdravniška služba na območju ljudskega odbora mestne občine Jesenice od 14. do 21. novembra 1952 dr. Milan Čeh. Obisk na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

Kino

»Staržič« Kranj: od 14. dalje »Nesmrtni valček«. Film se mladini priznava. V nedeljo matineja ob 8.30 uri »Nesmrtni valček«; ob 10. uri »Junak ceste«; ob 14. uri barvni film »Sinja laguna« — Predprodaja vstopnice ob 15. ure dalje, ob nedeljah od 9. do 11. ure in od 14. ure dalje.

»Zadružnik« Primskovo: od 14. dalje »Junak ceste«; 18. novembra predprodaja ameriškega filma »Skrivnost sove«; v nedeljo matineja ob 8.30 uri angleškega barvnega filma »Sinja laguna«; ob 10. uri jugoslovanski film »Nasovi zemlji«.

Gledališče

PRESERNOVSKO GLEDALIŠČE KRAJN

Nedelja, 16. novembra ob 16. uri Bratko Kreft »Krajski komedijant« — Izven.

Torek, 18. novembra ob 20. uri »Snežuljček« — Premiera izven.

Petak, 21. novembra ob 20. uri »Snežuljček« — Red D in izven.

Nedelja, 23. novembra ob 16. uri Bratko Kreft »Krajski komedijant« — Izven.

JOSIP NIKO SADNIKAR

Dne 4. novembra je po krajski bolezni umrl Josip Niko Sadnikar, devetinspet desetletni upokojenec in lastnik kamniškega muzeja, največje zasebne ustanove te vrste v Jugoslaviji. Nihče ni pričakoval, da bo Kamnik že letos izgubil tega markantnega znanstvenika in nemurornega kulturnega delavca, saj je celo paletje rad popoljal številne domače in tujne obiskovalce po sobah svoje hiše, ki jo je bil preuredil v muzej.

Poleg krajevne osebnosti so ga do groba na kamniških žalah pospremili tudi vidni slovenski znanstveniki profesorji dr. Fran Stelle, dr. Emil Čeč, Edu Turnher, Boris Orel, akademski slikarji Maksim in Oto Gašpari, Miha Matič itd. ter mnogi stanovalci tovarisev iz vse Slovenije.

Za Kamnik ima živiljenjsko delo tega odličn